

Twee werelden verenigd

Sport als de bindende factor in jeugdzorg Amsterdam

 EDDY VEERMAN

Hoe kunnen jeugdzorg en sport samen jongeren structuur en veiligheid bieden als ze even de weg kwijt zijn? Acht jaar geleden kwam het in Amsterdam samen in het Sportzorg-traject dat onderdeel was van het WVS-programma Meedoen alle Jeugd door Sport. Buurtsportcoach Tessa Blom zette het op. “De samenwerking tussen de sportvereniging en de hulpverlening moest worden verbeterd.”

“ZET ÉÉN STAP NAAR MIJ EN IK DOE ER DRIE NAAR JOU”

Mohamed Ettajiri

Tessa Blom is Sportzorg-coördinator bij Altra, een grote instelling voor speciaal onderwijs en jeugd- en opvoedhulp in Amsterdam en omstreken. Zij is afgestudeerd kinder- en jeugdpsycholoog en heeft zelf jarenlang fanatiek gesport. “Ook heb ik vanaf mijn dertiende training gegeven aan diverse jeugdteams. Acht jaar geleden heb ik voor Altra ‘Sportzorg’ opgezet. Dat was destijds een initiatief van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en had als doel de samenwerking tussen sportverenigingen en -bonden en de jeugdhulpverlening te verbeteren.”

Minder uitval

“Het goede aan de samenwerking tussen sportvereniging en hulpverlening is dat het twee werelden betreft die voorheen niet of nauwelijks met elkaar te maken hadden en waartussen geen overleg was. Als ik als hulpverlener destijds een kind wilde helpen een sportvereniging te zoeken, dan kostte het me veel tijd om bij de juiste persoon uit te komen. Aan de andere kant hebben veel vrijwilligers en verenigingen moeite met het goed begeleiden van kinderen die om wat voor re-

den dan ook extra aandacht behoeven. Wij merken dat overleg, afstemming en ondersteuning een meerwaarde is voor alle partijen. Daardoor is het voor jongeren in deze doelgroep makkelijker de weg te vinden naar de vereniging én we merken dat de uitval nu minder is.”

Als buurtsportcoach fungeert Blom als verbindingspersoon en aanjager tussen de partijen. “Ik probeer hulpverleners te motiveren zich in te spannen voor het vinden van een goed en passend sportaanbod dicht bij huis en ik probeer verenigingen en trainers te zoeken die affiniteit hebben met deze doelgroep. Die zoektocht onderneem ik zelf.”

Een deel van de samenwerking is tot stand gekomen tijdens het project van VWS en is mede te danken aan goede contacten met de sportbonden. Als Sportzorg-coördinator werkt Blom voor de gemeente Amsterdam. “Er is een activiteitenbudget voor initiatieven speciaal voor deze doelgroep en/of activiteiten waarbij de nadruk meer ligt op sport als middel, naast sport als vrijetijdsbesteding.”

JOS Watergraafsmeer: delen in de samenwerking

Tom Verhoek past perfect in het door Blom geschetste plaatje, zowel vanuit zijn vakgebied als vanuit hobby en passie. “Op

“Buurtsportcoach moet creatief zijn”

Wat de competenties en kwaliteit van de buurtsportcoach betreft zegt Tessa Blom: “Je moet vooral een goede netwerker zijn en goed weten wat zowel de doelgroep als de vereniging nodig heeft. En je moet kunnen meedenken over oplossingen, dus je moet ook creatief zijn.”

veertienjarige leeftijd ben ik begonnen als voetbaltrainer/coach van Argon F1 in Mijdrecht. Vervolgens ben ik jeugdtrainer geweest bij Legmeervogels, Buitenveldert en nu bij JOS Watergraafsmeer. Drie jaar geleden ben ik geslaagd voor mijn TC2-diploma, wat inhoudt dat ik tot en met de tweede klasse senioren en eerste divisie jeugd training mag geven. Inmiddels heb ik ontdekt dat mijn uiteindelijke doel is om hoofdtrainer te worden van een seniorenelftal”, zegt de afgestudeerde sportpedagoog. “Prestatiegericht werken past beter bij mij dan opleiden. Dit houdt niet

“WIJ MERKEN DAT OVERLEG, AFSTEMMING EN ONDERSTEUNING EEN MEERWAARDE IS VOOR ALLE PARTIJEN”

Tessa Blom

in dat ik het werken met jeugd niet leuk vind; vooral het werken met jongens die het qua achtergrond wat minder getroffen hebben dan anderen vind ik interessant.”
“Tessa is mijn opdrachtgever. Ik geef haar de contactgegevens van de trainers/coördinatoren die zij nodig heeft en ondersteun waar nodig. Samen proberen

“Onrust in de hulpverlening”

Is de transitie van de jeugdzorg naar de gemeenten nadelig of juist een uitkomst? Tessa Blom: “Het brengt in ieder geval veel onrust en onduidelijkheid met zich mee in de hulpverlening. Dat gaat ten koste van dit soort programma's. Het is de vraag hoe het in de toekomst zal gaan. De transitie ging ook gepaard met veel bezuinigingen: hulpverleners moeten het doen in minder tijd, waardoor ze sommige jongeren (nog) minder goed kunnen bereiken. Sportzorg kan daarin helpen, omdat we deze jongeren met sport soms wel kunnen bereiken. Als we de kracht van sport goed inzetten, kun je er veel mee bereiken. Maar het moet dan wel om een goed programma gaan, met goede trainers, dus je zult moeten investeren. Je kunt niet zomaar verwachten dat 'gewone' trainers goed met deze kinderen kunnen omgaan en ook nog aan hun sportdoelen kunnen werken.”

we zogeheten Sportzorg-kinderen lid te maken van JOS. Helaas wordt dit steeds moeilijker, omdat de vereniging zo goed als vol zit. Maar alle kinderen moeten kunnen sporten en daarom is het belangrijk dat ook de minder getalenteerde voetballers bij een vereniging terecht kunnen. Dat geldt zeker voor Sportzorg-kinderen. Voor hen is het samen sporten, met ouders die alle randvoorwaardelijke zaken regelen, namelijk niet zo gewoon. Het zou mooi zijn als verenigingen en/of trainers hen daarbij kunnen ondersteunen.”

Voor Verhoek voelt het delen in de samenwerking als vanzelfsprekend. “Het is simpel: als iemand binnen de vereniging trainer is en zich verantwoordelijk voelt voor Sportzorg-kinderen én bereid is alle taken op zich te nemen, dan kan er een samenwerking tot stand komen.” De ervaring die ze opdoen verrijkt hen als trainer en persoon. “Ze worden er niet apart voor betaald.”

Geen enge, boze draak

De Stichting Ajuau & Etta Gym – ook één van de partners – staat voor meer dan kickbokslessen. Als ambulante jongerenwerkers brengen zij (risico)jongeren ook maatschappelijk verantwoord gedrag bij. Gymeigenaar Mohamed Ettajiri raakte als puber ook uit het gareel. “Ik maakte destijds verkeerde keuzes”, omschrijft hij. “Op school viel ik telkens uit. Mijn toekomstbeeld raakte vertoebeld. Hoe langer je eruit ligt, des te minder kans op een baan, des te lager je zelfbeeld en des

te meer je in een slachtofferrol kruipt. Mijn vader was streng: hij dreigde me het huis uit te zetten als ik school niet oppakte. Uiteindelijk rolde ik via mijn broer in het jongerenwerk. Ondertussen volgde ik een mbo- en hbo-opleiding en bokste ik ook wedstrijden. Mijn negatieve status werd omgebogen in een positieve. Bij wedstrijaankondigingen stond ik op posters en jongeren riepen dat ze net als 'Etta' wilden worden. Kennelijk had ik een voorbeeldfunctie en daar moest ik me dus ook naar gedragen.”

“Ik ben kickboksles gaan geven in de Kinkerbuurt en in *no time* hadden we veertig jongeren op de mat. De wethouder en enkele prominenten kwamen langs. Ze zagen het plezier en de discipline. Toen besefte ik zelf ook: ik heb bereikt. Dat hebben de meesten niet. Ik ben toen samen met Mohamed Ajuau de stichting gestart. Je moet de straat kennen, de cultuurverschillen weten; en zo iets leer je niet uit een boek. In de loop der jaren ben ik veel onzekere jongeren tegengekomen, zonder identiteit, gestigmatiseerd. Inmiddels is in de groepen 7 al heel veel wij-gevoel ontstaan. We pakken ze op, gaan door middel van sport met ze aan de slag en ondertussen praten we met elkaar. En met de ouders. Zo ben ik al in veel gezinnen terechtgekomen.”

“Iedere jongere die ik red is een dag vol zonneshijn. Zet één stap naar mij en ik doe er drie naar jou. Tessa komt met de namen van jongens, meisjes en scholen bij ons en wij geven vervolgens les aan

“Stimuleren zelfstandig mee te doen”

“De buurtsportcoaches die zich binnen Amsterdam bezighouden met de kinderen in de jeugdzorg zetten sport op twee manieren in: als doel en als middel”, antwoordt Judith Paauw, beleidsmedewerker Sport en BOS van de gemeente Amsterdam, op de vraag hoe de sport- en beweegsector een bijdrage kan leveren aan de ontwikkeling van deze kinderen. “Door middel van sport werken kinderen aan hun persoonlijke doelen, zoals meer zelfvertrouwen en een betere agressieregulatie. Daarnaast begeleiden de buurtsportcoaches de kinderen naar een sport die ze graag zouden willen beoefenen. Deze individuele begeleiding is vaak nodig om de kinderen goed te laten landen bij een vereniging of een andere sportaanbieder.”

“Niet alleen de kinderen worden hierin begeleid, maar ook de vereniging. Met name de trainer/coach krijgt van de buurtsportcoaches de nodige begeleiding en tips. De begeleiding is erop gericht jongeren te stimuleren zelfstandig mee te doen in de maatschappij. Zo wordt het sportaanbod in de stad meer toegankelijk gemaakt voor een doelgroep die er weinig gebruik van maakt of er door haar gedrag vaak vroegtijdig weer uit valt.”

“Sport is voor veel kinderen binnen de jeugdzorg een goede manier om aan zichzelf te werken. Daarnaast hebben deze kinderen vaak moeite om zelfstandig de juiste sportkeuze te maken en lukt het niet altijd om een plekje te vinden en te houden binnen een vereniging/sportaanbieder. Amsterdam werkt hard aan een vitale, bewegende stad. We proberen zo veel mogelijk mensen aan te zetten tot sport en bewegen en het aanbod maximaal toegankelijk te maken voor iedereen. De sportstimuleringstrajecten in de jeugdzorg sluiten hierop aan. Bovendien geeft de betrokkenheid van de afdeling Jeugd aan dat de inzet van sport binnen de jeugdzorg breed wordt gedragen.”

“De buurtsportcoach wordt ingezet onder de regie van de gemeente. Coördinatie en uitvoering van hun werkzaamheden liggen bij de instanties die de buurtsportcoach in dienst hebben. Vanuit de Brede Impuls Combinatiefuncties wordt per elke fte een gedeelte van de salariskosten gefinancierd. Daarnaast levert de afdeling Jeugd van de gemeente een bijdrage aan de inzet van de buurtsportcoaches in de jeugdzorg. De overige financiering wordt door de instanties zelf geregeld.”

de Sportzorg-kinderen. Weerbaarheidstraining, agressieregulatie, sociale vaardigheden – het kan van alles zijn, voor jongeren die teruggetrokken, gepest of agressief zijn. Voornamelijk op zogeheten ‘zwarte’ – ik houd niet van die term – scholen. We

betrekken de ouders erbij, want het is de bedoeling dat zij hun kind steunen en niet dieper de grond in duwen. Er zijn ook ouders die aankomen met: ‘Ik heb van alles met mijn kind geprobeerd en nu ben ik benaderd door Jeugdzorg. Hoe erg is dat?’

“HET IS BELANGRIJK DAT OOK DE MINDER GETALENTEERDE VOETBALLERS BIJ EEN VERENIGING TERECHT KUNNEN”

Tom Verhoek

Terwijl zo'n kind alleen maar in kaart is gebracht omdat er op school iets is voorgevallen of omdat het kind zich niet alleen kan redden in de maatschappij. Dan helpt Jeugdzorg een handje. Jeugdzorg is niet die enge, boze draak. Sommige vaders voelen zich minder man als ze om hulp moeten vragen; in onze contacten proberen wij dergelijke drempels weg te nemen.”

“Door onze ervaring en die van Tessa is signaleren geen kunst meer. Wat niet wil zeggen dat ik niet elke dag opnieuw leer. De terugkoppeling moet nauwkeurig zijn, we hebben korte lijnen en Tessa schaaft het op wanneer nodig. Er is wederzijds vertrouwen. Zij regelt bij de gemeente ook de financiering voor wat wij doen. Het is mooi om dit samen te doen. Er zijn zo veel jongeren die graag willen sporten én een rugzakje meedragen. Daar is Sportzorg goed voor.” ■

